

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2018. május 15.

TÁRSADALOMISMERET

EMELT SZINTŰ ÍRÁSBELI VIZSGA

JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI ÚTMUTATÓ

EMBERI ERŐFORRÁSOK MINISZTERIUMA

AZ ÍRÁSBELI VIZSGA ÉRTÉKELÉSÉNEK ÁLTALÁNOS SZEMPONTJAI

A vizsgázó teljesítményének értékelését nem befolyásolhatja, ha a vizsgázó véleménye eltér az általánosnak tekinthető megközelítéstől.

A vizsgázó teljesítményének értékelésére nem lehet hatással, ha az értékelők személyes értékítélete eltér a feladatban tárgyalt probléma, kérdés, jelenség általánosnak tekinthető megítélésétől.

A javítási-értékelési útmutató címszavakban közli az esszé és esetelemzés megoldásának lehetséges tartalmi összetevőit. Az ettől eltérő jó megoldást is el kell fogadni.

A dolgozatot piros színű tollal kell javítani és a tanári gyakorlatnak megfelelően jelölni a súlyosabb helyesírási, nyelvhelyességi stb. hibákat.

A feladatok alatt található négyzetben az elérhető maximális pontszám van feltüntetve, az értékelő a mellette lévő üres négyzetbe írja az általa megállapított pontszámot.

Egyes esszéfeladatoknál a tanuló két téma közül választhat, de csak az egyik kidolgozásáért jár pont. Ha tévedésből mindkét feladatot megoldja a vizsgázó, és nem jelöli áthúzással, melyiket értékeljék, az érettségi dolgozatot javító tanár dönti el, hogy melyik feladat kidolgozásáért jár több pont, és azt veszi figyelembe.

Ha bármely feladat értékelésénél a témataartás-kompetenciát nulla ponttal értékeli a javító, azaz úgy ítéli meg, hogy a vizsgázó nem a megfogalmazott feladatot oldotta meg, a feladat egészének értékelése nulla pont, más kompetenciára vagy szempontra nem adható pont.

Egyes feladatoknál a könnyebb differenciálás érdekében a feladat részpontszámainak összegét osztani kell kettővel.

Előfordulhat, hogy a fél pontok megítélése miatt a vizsgázó összpontszáma nem lesz egész szám. Ebben az esetben kerekíteni kell. A kerekítést nem feladatonként, hanem a feladatonként elért pontok összeadása után kell elvégezni a végső pontszám megállapításához!

Az értékelő tanár a javítás, értékelés után kitölti a vizsgázó összpontszámát tartalmazó táblázatot.

I. rész

Társadalomismeret és jelenismeret

1. Esszé

Szempontok, kompetenciák	A) A szocializáció szinterei	Maximális pont
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség, helyesírás	A kifejtés mondatokból áll, a szöveg logikusan és szabatosan felépített. Nem tartalmaz súlyos nyelvtani vagy helyesírási hibát.	2
A feladat megértése, tématarítás	A válasz valóban a szocializáció szintereire fókuszál.	2
Lényegkiemelés, a témának megfelelő tények, összefüggések, gondolatok, megállapítások megfogalmazása, általánosítás	<p>A szocializáció a társadalomba való beilleszkedés folyamata, amelyben az egyén elsajátítja az együttélés szabályait, a lehetséges és elvárt viselkedésmódokat, megtanul emberi módon élni és viselkedni.</p> <p>A szocializáció az egész életet átszövő folyamat.</p> <p>Az egyén és a társadalom kapcsolata a születéssel kezdődik, és a halállal ér véget. Az elsődleges szocializációs szintér a család. Az egyén a családban tanulja meg, hogy vannak szerepek (szülő, gyerek, testvér, rokon). Ezek kijelölik a helyét a családban. Megtanulja, hogy vannak normák, szabályok, melyek megszabják a viselkedését (mit lehet, mit nem lehet, mit illik, mit nem illik).</p> <p>Az életkor növekedésével újabb szocializációs szinterek jelennek meg. Ilyen az iskola, amely a szocializáció egyik intézményes helyszíne. Az iskolai szocializáció társas közege pedig az osztály, amely a kortárs csoport normáit, elvárásait, értékrendjét stb. közvetíti.</p> <p>Az iskola mellett jelentős szocializációs szerepe van az egyéb kortárs csoportoknak. A kortárs csoport lényege az, hogy az egyén az iskolán kívül létesít kapcsolatokat (barátok, szabadidős partnerek, szomszédok). Ez abban különbözik a családi és az iskolai kapcsolatoktól, hogy ezt a közeget az egyén maga választja. Szabadon csatlakozhat hozzá, de el is hagyhatja. A kortárs csoportban gyakori az erős összetartás, az elkötelezettség.</p> <p>A tömegkommunikációnak is van szocializációs funkciója. A tömegkommunikáció különféle médiumai – tévé, rádió, film, újság, könyvek, hanglemezek, videók, internet – társadalmi szempontból eltérő csoportokhoz juttatják el ugyanazokat az értékrendeket (pl. divat, ízlés, életcélok, fogyasztási célok) és szerepmódokat (példaképek, viselkedés). A média multinacionális térnyerésével üzenetei egyre egységesebbé, általánossá válnak.</p>	3

Az ismeretek mélysége, az adott tudománynak megfelelő tárgyi tudás, a szakmai nyelv használata	A feleletből megállapítható, hogy a vizsgázó megfelelő tárgyi tudással rendelkezik a szocializáció szintereiről. Használja például a beilleszkedés, az együttélés, a norma, a normaátadás, az értékrend, a kortárs csoport szakkifejezéseket.	3
A megközelítés sokszínűsége, komplexitása	A válasz legalább kétféle megközelítést tartalmaz. A vizsgázó ír saját tapasztalatairól, dilemmáiról vagy a kortárs csoportjában, családjában történetekről.	3
Önálló vélemény megalkotása, a téma aktualizálása (életszerű, saját vagy a médiából ismert példák alkalmazása)	A vizsgázó önálló véleményt fogalmaz meg, és meg is indokolja azt. Életszerű példákat hoz. Legalább két, a médiából vagy saját környezetéből megismert mintát említ.	2
Összesen		15

Szempontok, kompetenciák	B) A magyar társadalom szerkezetében bekövetkezett változások a rendszerváltás után	Maximális pont
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség, helyesírás	A kifejtés mondatokból áll, a szöveg logikusan és szabatosan felépített. Nem tartalmaz súlyos nyelvtani vagy helyesírási hibát.	2
A feladat megértése, tématarítás	A válasz valóban a magyar társadalom szerkezetében bekövetkezett változásokra fókuszál.	2
Lényegkiemelés, a témának megfelelő tények, összefüggések, gondolatok, megállapítások megfogalmazása, általánosítás	<p>A társadalmi szerkezet fogalma a különböző pozíciókat betöltő egyének és csoportok közötti viszony(oka)t jelenti. A szociológia a különböző pozíciókat többnyire néhány csoportba sorolja, ezzel kategorizálást hajt végre.</p> <p>A társadalmi szerkezet vizsgálható a vagyoni állapot, a társadalmi munkamegosztásban elfoglalt hely, az erőforrásokhoz (javakhoz) való hozzájutás módja és mértéke szerint. Emellett beszélhetünk a társadalmi pozícióba való bejutásról (pl. értelmiség kör, vezető beosztás) is.</p> <p>A mai magyar társadalom szerkezete az utóbbi évtizedekben jelentősen átalakult. A rendszerváltás előtt a politika „két osztály, egy réteg” (munkásság, szövetkezeti parasztság, értelmiség) elvét próbálta megvalósítani.</p> <p>Már az 1980-as évek végétől foglalkozások szerint tagolták a társadalom szerkezetét. Ilyenek: mezőgazdasági segéd munkások, mezőgazdasági szakmunkások, ipari vagy szolgáltató szektorban dolgozó segéd munkások, betanított munkások, szakmunkások, szellemi dolgozók, vezetők, értelmiség.</p> <p>A rendszerváltozás után bonyolultabb lett a magyar társadalom szerkezete, ezért más szempontok alapján osztották fel. Ilyen a jövedelem, az iskolai végzettség, a lakókörnyezet minősége, a település típusa.</p>	3

	<p>Elit: nagy- és közepes vállalkozók, szabadfoglalkozású értelmiségiek, valamint felsővezetők és beosztott értelmiségiek.</p> <p>Felső középosztály: magasabb státuszú felsővezetők, középvezetők, vállalkozók, gazdálkodók, beosztott értelmiségiek.</p> <p>Középosztály: alacsonyabb státuszú vállalkozók, gazdálkodók, alsóvezetők, egyéb szellemi foglalkozásúak.</p> <p>Munkásosztály: szakmunkások, szakképzetlen munkások, mezőgazdasági munkások.</p> <p>Depriváltak: szakképzetlen ipari és mezőgazdasági munkások.</p>	
Az ismeretek mélysége, az adott tudománynak megfelelő tárgyi tudás, a szakmai nyelv használata	A feleletből megállapítható, hogy a vizsgázó megfelelő tárgyi tudással rendelkezik a társadalom szerkezetéről. Használja például a társadalmi státusz, a kategória, a munkamegosztás, a javakhoz való hozzáférés, az elit, a deprivált szakkifejezéseket.	3
A megközelítés sokszínűsége, komplexitása	A válasz legalább kétféle megközelítést tartalmaz. A vizsgázó ír saját tapasztalatairól, de megközelítheti a kérdést a nyitott és zárt társadalom jellemzői felől is.	3
Önálló vélemény megalkotása, a téma aktualizálása (életszerű, saját vagy a médiából ismert példák alkalmazása)	A vizsgázó önálló véleményt fogalmaz meg, és meg is indokolja azt. Életszerű példákat hoz. Legalább két, a médiából vagy saját környezetéből megismert mintát említ.	2
Összesen		15

2. Forráselemzés

Szemponatok, kompetenciák	Munkavégzés, munkaszerződés	Maximális pont
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség, helyesírás	A kifejtés mondatokból áll, a szöveg logikusan és szabatosan felépített. Nem tartalmaz súlyos nyelvtani vagy helyesírási hibát.	2
A feladat megértése, témataratás	A vizsgázó válaszában valóban a munkavégzés szabályairól és a munkaszerződésről ír.	1
Lényegkiemelés, a témának megfelelő tények, összefüggések, gondolatok, megállapítások megfogalmazása, általánosítás	A vizsgázó leírja, hogy feketemunkának minősül minden olyan munkavégzés, amelynek valamely vagy minden részletét eltitkolják a hatóságok elől. A feketemunka fogalma azonban a köznapi értelemben tágabb. Idetartozik a munkavállaló írásos szerződés nélküli, illetve színlelt szerződés alapján való foglalkoztatása, továbbá a külföldi állampolgárok engedély nélküli alkalmazása is.	3

	<p>A vizsgázó megállapítja, hogy a munkavállaló olykor maga is normaszegést követ el azzal, hogy elfogadja a jogszerűtlen munkaszerződést. Kényszerhelyzetben érzi magát. Úgy érzi, küzdenie kell a munkahelyéért, a munkában maradásáért. Azt gondolja, így biztosabban megtarthatja azt. Őt ez a kényszerhelyzet viszi az illegális vagy nem teljesen legális foglalkoztatás felé.</p> <p>A nem legális foglalkoztatás következménye, hogy az a munkavállaló leendő nyugdíját, a táppénzhez való hozzájutását, az egyéb ellátásokat, a hitelfelvételhez szükséges jövedelemigazolást is érintheti. A cselekmény törvénytelen, így büntethető és büntetendő.</p> <p>A vállalkozókat a gyors nyereségre való törekvés hajtja, így a többi vállalkozással szemben versenyelőnyre tesznek szert. Őket a nagyobb profit reménye hajtja az illegális vagy nem teljesen legális foglalkoztatás felé.</p>	
Az ismeretek mélysége, az adott tudománynak megfelelő tárgyi tudás, a szakmai nyelv használata	<p>A feleletből megállapítható, hogy a vizsgázó megfelelő tárgyi tudással rendelkezik a munkajogról, a munkáltatásról, a munkaszerződésről.</p> <p>Ír a jogtalanságnak legjobban kitett társadalmi rétegekhez tartozókról, a munkát nehezen szerző és azt nehezen megtartó munkavállalókról.</p> <p>Használja a munkavállaló, munkaadó, munkaszerződés, feketemunka, szürkemunka, normaszegés kifejezéseket.</p>	2
A megközelítés sokszínűsége, komplexitása	<p>A válasz legalább kétféle megközelítést tartalmaz. Bemutatja a munkavállaló és a munkaadó szempontjait is. A jelenség leírásán kívül vizsgálja a nem jogszerű munkáltatás kialakulását, valamint a fekete- és szürkefoglalkoztatásból való kitörés lehetséges módjait.</p>	1
Önálló vélemény megalkotása, a téma aktualizálása (életszerű, saját vagy a médiából ismert példák alkalmazása)	<p>A vizsgázó önálló véleményt fogalmaz meg, és meg is indokolja azt. Életszerű példákat hoz. Említ a médiából vagy saját környezetéből megismert példákat is.</p>	1
	Összesen	10

3. Elemzés

Szempontok, kompetenciák	Önkéntesség	Maximális pont
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség, helyesírás	A kifejtés mondatokból áll, a szöveg logikusan és szabatosan felépített. Nem tartalmaz súlyos nyelvtani vagy helyesírási hibát.	1
A feladat megértése, témartás	A vizsgázó válaszában valóban az önkéntességről ír, és nem tér el a témától.	1
Lényegkiemelés,	A vizsgázó válaszában leírja, hogy az önkéntesség olyan tevékenység, amelyet az emberek egyénileg vagy csoportosan, rendszeresen vagy alkalmanként, belföldön	2

a témának megfelelő tények, összefüggések, gondolatok, megállapítások megfogalmazása, általánosítás	vagy külföldön a közös jó érdekében, személyes akaratból végeznek anyagi ellenszolgáltatás nélkül. Az állampolgári önkéntességnek többféle szerepe lehet a társadalom és az egyén életében. Bármilyen magas fejlettséget ért is el a munkamegosztás a 20. század végére, a piaci viszonyok, a professzionális piaci szolgáltatók mégsem képesek minden emberi és társadalmi szükségletet kielégíteni. Több okból sem. Egyrészt a szolgáltatások megvásárlása fizetőképes keresletet feltételez, s ez a társadalom peremén élők esetében kevésbé teljesül. Másrészt az emberi szükségletek túlságosan differenciáltak ahhoz, hogy a kielégítésükre szakosodott piaci szolgáltatások minden szinten és területen kielégítsék ezeket az igényeket. Végül a segítség az önkéntes számára is fontos lelki szükségleteket elégít ki. Hozzájárul ahhoz, hogy megtapasztalhatta, közösséghez tartozik. Kielhetheti rejtett kreatív hajlamait, hasznosnak érezheti magát szűkebb és tágabb környezetében egyaránt.	
Az ismeretek mélysége, az adott tudománynak megfelelő tárgyi tudás, a szakmai nyelv használata	A válaszból megállapítható, hogy a vizsgázó megfelelő tárgyi tudással rendelkezik az önkéntességről, az önkéntességnek a társadalomra és az egyénre gyakorolt hatásáról. Használja a társadalmi szükséglet, közösség, közösséghez tartozás igénye, személyiség kibontakoztatása kifejezéseket.	2
Önálló vélemény megalkotása, a téma aktualizálása (életszerű, saját vagy a médiából ismert példák alkalmazása)	A vizsgázó önálló véleményt fogalmaz meg, és meg is indokolja azt. Életszerű példákat hoz. A médiából vagy saját környezetéből megismert példákat is említ.	1
Összesen		7

4. Fogalom megnevezése**5 pont**

- a) Az emberi jogok azok a jogok, amelyek minden embert – az állampolgárságától függetlenül – születésétől fogva egyenlően megilletnek. 1 pont
- b) Jog az élethez, a szabadsághoz és a biztonsághoz. 4 pont
 Jog a törvény egyenlő védelméhez.
 Jog a szabad mozgáshoz (másként: helyváltoztatáshoz).
 Jog a művelődéshez, a kulturális életben való részvételhez.
 Jog a magántulajdonhoz.
 Jog a szabad gyülekezéshez, egyesüléshez.
 Jog a szabad gondolathoz, a lelkiismerethez és a vallásgyakorláshoz.
 Jog a szabad véleménynyilvánításhoz.
 Jog a munkához.
 Jog a szociális biztonsághoz.
 Jog az élelemhez, lakáshoz, orvosi gondozáshoz.

Jog a neveléshez.

A kínzás, a kegyetlen, embertelen bánásmódú tilalma.

Minden, tartalmában helyes válasz elfogadható. A b) feladatra maximum 4 pont adható.

5. Grafikon elemzése 6 pont

- a) $\sim 23\% : 6\% = 3,83$ 1 pont
Elfogadható a közel négyszeres érték is.
- b) A 100 e fő fölötti és a 10–30 e fő közötti település. 1 pont
- c) Az üresen álló lakások magas számának több oka is lehet. 4 pont
 Egyrészt az idényszerűen használt üdülőknél nincs állandó lakójuk, hiszen máshol van a bejelentett lakcímük. Ez lehet az egyik magyarázata annak, hogy Budapesten kevés a nem lakott lakás.

Másrészt a ténylegesen nem lakott lakások (házak) oka lehet az apró falvak elnéptelenedése. Egykori lakóik meghaltak vagy végleg máshova költöztek, és az ingatlant nem tudták értékesíteni vagy más módon hasznosítani. Oka még az idős generáció kihalása mellett a fiatalok nagyarányú elköltözése. Ők nem akarnak naponta ingázni, több és jobb munkahely közül szeretnének választani.

Harmadrészt oka lehet az, hogy az ingatlan hivatalosan üresen áll, de a lakásban vagy vállalkozás működik, vagy albérletként hasznosítják.

Negyedrész az aprófalvas településeken az üresen álló lakások (házak) állapota nagyon leromlott, a kor követelményeinek megfelelő felújítása nagyon sokba kerülne, így az nem vonzó a fiatalok számára.

Minden, tartalmában helyes válasz elfogadható.

6. Értelmezés 5 pont

- a) Kormányalakítás 1 pont
 A kormányalakítás akkor sikertelen, ha a kormányfő a jelölésekor nem kapja meg a parlamenttől (az összes képviselőtől) az 50% + 1 szavazatot.
Minden, tartalmában helyes válasz elfogadható.

- b) Azonos: 1 pont
 Mindkettőt a parlament (országgyűlés) alkotja.

- c) Különböző: 1 pont
 Az országgyűlési határozat nem törvény. Hatásköre az országgyűlésre terjed ki. Az országgyűlés intézményén kívül nem adhat jogokat, és nem róhat kötelezettségeket az állampolgárokra.

Minden, tartalmában helyes válasz elfogadható.

- d) Minősített többség 1 pont
 A minősített többséget az Országgyűlés mint törvényalkotó kétféleképpen határozza meg:
 Elnyerését az összes képviselő **vagy** a jelen lévő képviselők több mint kétharmadának egyetértéséhez szokták kötni.

Bármelyik változat elfogadható.

A feladatra maximum 1 pont adható.

- e) Abszolút többség 1 pont
Elnyeréséhez az összes (megválasztott) képviselő több mint felének (50% + 1) a szavazata szükséges.

Minden, tartalmában helyes válasz elfogadható.

7. Kiválasztás 3 pont

Állam: B

Hatalom: C

Uralom: E

Minden helyes hozzárendelés egy pont.

Fogalmanként csak egy betűjel írható. Ha több betűjel szerepel, nem adható pont.

8. Érvelés 4 pont

Előnyei 2 pont

1. A dugódíj pénzt hoz a kirovó városnak, amelyet az bármilyen célra elkölthet.
2. Csökkenti vagy meg is szünteti a nagyobb infrastruktúra fejlesztések szükségességét (nem kell utakat szélesíteni, új utakat építeni stb.)
3. Jelentősen fejleszteni kell a tömegközlekedést, ami vonzóbbá teheti annak használatát.
4. Megadóztathatóvá teszi azokat, akik a városon kívül élnek, de a városi úthálózatot használják, így a városi infrastruktúra haszonélvezői.
5. Csökkenti a dugókat, az útterhelést, a károsanyag-kibocsátást, a városban lévő járművek mennyiségét és a balesetek számát is.
6. A gépkocsizókat rákényszeríti a tömegközlekedés (közösségi közlekedés) használatára.
7. Támogatja a zöld utazási megoldásokat: a kerékpározást, a gyaloglást vagy az autómegosztást.
8. A dugókban töltött idő csökkenésével együtt csökken a munkahelyi és otthoni stressz mértéke is.

Minden, tartalmában helyes érv elfogadható. Maximum két pont adható.

Hátrányai 2 pont

1. A technikai háttér kiépítése és karbantartása komoly összegeket emészt fel.
2. Jelentősen fejleszteni kell a tömegközlekedést. Ez sok pénzbe kerül.
3. Nehéz ellenőrizni, hogy a járművek vezetői kifizetik-e a díjat.
4. Növeli az alsóbb rendű utak forgalmát, ezáltal nem szünteti meg, csupán áthelyezi a dugókat.
5. Bizonyos mértékig elnépteleníti a város belső részét, mivel az autósok inkább a városok szélén vagy környékén lévő boltokat és bevásárlóközpontokat választják a belvárosi üzletek helyett.
6. Csökkentheti a családok mobilitását, hiszen ők csak a tömegközlekedéssel megközelíthető helyekre juthatnak el könnyedén.
7. Egyesek a szabad mozgáshoz való jog korlátozását látják benne.

Minden, tartalmában helyes érv elfogadható. Maximum két pont adható.

II. rész

Gazdasági és pénzügyi ismeretek

1. Esszé

Szempontok, kompetenciák	Értékpapír, kötvény, részvény	Maximális pont
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség, helyesírás	Az elemzés nem tartalmaz súlyos nyelvtani vagy helyesírási hibát. A kifejtés mondatokból áll, a szöveg logikusan és szabatosan felépített.	1
Tématartás, lényegkiemelés, probléma-központúság	A vizsgázó valóban az értékpapír szerepéről ír. A megadott szempontok szerint összehasonlítja a kötvényt és a részvényt.	2
A feladatban leírt esetnek megfelelő összefüggések, gondolatok, megállapítások megfogalmazása a szakmai nyelv felhasználásával	<p>Az értékpapír olyan okirat, amely valamilyen jogot (pl. részvény tulajdonjogot) testesít meg. Általában valamilyen pénzkövetelésre irányul. Forgalomképes okirat, azaz a benne foglalt jogok másra átruházhatók.</p> <p>Kibocsátás szerint: a kötvény kibocsátója arra vállal kötelezettséget, hogy a benne megjelölt pénzüsszeget, annak előre meghatározott kamatát a kötvény jogosultjának adott időben és módon megfizeti. A kötvény kibocsátója és a kötvény tulajdonosa között hitelviszony jön létre.</p> <p>A részvény kibocsátásakor a részvényt birtokló nem hitelezője, hanem a névértéknek megfelelő arányban tulajdonosa a vállalatnak.</p> <p>Lejárát szerint: a kötvény határozott időre szól, a visszafizetés feltételeit a kibocsátáskor meghatározzák.</p> <p>A részvény lejárat nélküli értékpapír, így a hozama és az időtartama is bizonytalan.</p> <p>Hozam szerint: a kötvény kamatot fizet, amelynek mértékét a kibocsátáskor rögzítik. A fix kamatot a névérték után fizetik.</p> <p>A részvény osztalékot fizet, azaz a tulajdonos részesedést kap a vállalat felosztható eredményéből. Az osztalékot a névérték arányában fizetik.</p>	6
Önálló vélemény megfogalmazása	A vizsgázó önálló véleményt fogalmaz meg.	1
Összesen		10
Összesen/2		5

2. Meghatározás

5 pont

A) A tökéletes verseny

1 pont

1. A piac egy-egy szereplőhöz képest végtelenül nagy.
2. A szereplők árelfogadók.
3. A piacon (a piacra) szabad a ki- és belépés.

Minden, tartalmában helyes válasz elfogadható. Csak legalább három helyes válasz esetén adható egy pont.

- B) A pénz elszámolási eszköz funkciója 1 pont
Minden árunak, követelésnek, kötelezettségnek pénzben kifejezett értéke van, amely által meghatározható azok egymáshoz viszonyított értéke (értékaránya). Ez biztosítja a piaci szereplők tájékozódását. *Minden, tartalmában helyes válasz elfogadható.*
- C) Megtakarítás a makrogazdaságban 1 pont
A jövedelemnek az a része, amelyet közvetlenül nem használtak fel a szükséglet(ek) kielégítésére. *Minden, tartalmában helyes válasz elfogadható.*
- D) Infláció 1 pont
Tartós árszínvonal-emelkedés.
Vagy:
Olyan gazdasági helyzet és folyamat, amelyben a különböző áruk és szolgáltatások megszerzéséért és igénybevételeért egyre többet kell fizetni.
Vagy:
A pénz értékének romlása.
Minden, tartalmában helyes válasz elfogadható.
- E) A valuta és a deviza közötti különbség 1 pont
Valuta:
Valamely ország törvényes fizetőeszköze egy másik ország fizetési forgalmában, azaz a tényleges külföldi készpénz.
Deviza:
Külföldi pénznemre szóló követelés, számlapénz.
Minden, tartalmában helyes válasz elfogadható. Csak mindkét helyes válasz esetén adható egy pont.

3. Esettanulmány

Szempontok, kompetenciák	Elektromos üzemű közlekedési eszközöket gyártó cég	Maximális pont
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség, helyesírás	Az elemzés nem tartalmaz súlyos nyelvtani vagy helyesírási hibát. A kifejtés mondatokból áll, a szöveg logikusan és szabatosan felépített.	1
Tématartás, lényegkiemelés, probléma-központúság	A vizsgázó a rendelkezésre álló forrás alapján kifejti és bemutatja, hogy a vállalkozás magyarországi fejlesztése munkahelyeket teremt, az adóbevételeken keresztül pozitív hatást gyakorol a gazdaságra, a járművek elektromos üzemeltetése kíméli és védi a környezetet. Figyelembe veheti még, hogy a korábban itt dolgozó szakemberek átképzéssel ismét munkába állíthatók,	2
A feladatban leírt esetnek megfelelő összefüggések, gondolatok, megállapítások megfogalmazása a szakmai nyelv felhasználásával	Válaszában használja a vállalkozás, piac, környezetvédelem, jövőkép, stratégiai tervezés, több lábon állás, hazai gazdaság, szellemi tőke működése fogalmakat. Összefüggést fogalmaz meg az innovatív fejlesztési magatartás és a sikeres vállalkozói kép között. Bemutatja a cég tevékenységének makrogazdaságra gyakorolt pozitív hatását. Állításait példával is alátámasztja.	6
Önálló vélemény megfogalmazása	A vizsgázó önálló véleményt fogalmaz meg.	1
Összesen		10
Összesen/2		5

4. Grafikon elemzése

Szemponatok, kompetenciák	GDP és GNI	Maximális pont
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség, helyesírás	Az elemzés nem tartalmaz súlyos nyelvtani vagy helyesírási hibát. A kifejtés mondatokból áll, a szöveg logikusan és szabatosan felépített.	1
Tématartás, lényegkiemelés, probléma-központúság	A vizsgázó a grafikonok alapján bemutatja a fejlődés tendenciáját.	2
A feladatban leírt esetnek megfelelő összefüggések, gondolatok, megállapítások megfogalmazása a szakmai nyelv felhasználásával	1. GDP = Gross Domestic Product, azaz bruttó hazai termék. Egy adott ország területén egy adott időszakban (évben) előállított, megtermelt termékek, szolgáltatások piaci értékét mutatja meg. GNI = Gross National Income, azaz bruttó nemzeti jövedelem. Régebbi elnevezése GNP. Egy adott időszakban (évben) egy adott ország állampolgárai által előállított, megtermelt termékek, szolgáltatások piaci értékét mutatja meg.	2
	2. A vizsgázó összefüggést fogalmaz meg a GDP és GNI között. Figyelembe veszi a grafikon értékeit és a trendeket. Megállapításokat fogalmaz meg a görbékre vonatkozóan. Ilyenek lehetnek: a grafikonok csúcspontjai, mélypontjai, az adatok időbeli összevetése, a három ország mutatói együttesen, az egyes időszakokon belüli csúcspont, mélypont megállapítása. Kitérhet a vizsgázó a két mutató hosszú távú együttmozgására. Utalhat a görbék rövid távú kilengésére is. Okokat állapíthat meg, magyarázatot fűzhet hozzá. *	2
	3. Megállapítja, hogy egyik mérőszám sem alkalmas sem önmagában, sem együttesen a gazdaság teljesítményének bemutatására. A választ indokolja. Például egyik sem képes megmutatni, melyik ágazat járul hozzá jelentősen az országok teljesítményének alakulásához. Válaszában használja a témához kapcsolódó szakszavakat, fogalmakat: makrogazdasági mutatók, hosszú távú fejlődés, gazdasági egyensúly, gazdasági fejlettség, értékcsökkenés, elsődleges jövedelem.	2
Önálló vélemény megfogalmazása	A vizsgázó önálló véleményt fogalmaz meg.	1
Összesen		10
Összesen/2		5

A vastagított és * jellel kiemelt második kérdésre vonatkozó megoldásra minden vizsgázónak meg kell adni a 2 pontot, mivel a GNI grafikon hiányzott a feladatlapból.